

In de dorpen en buurten zorgt men voor elkaar. Dat vraagt ruimte en vertrouwen van de overheid.

Namens onze leden, 111 dorpsraden, 180 gemeenschapshuizen en 100 zorgcollectieven, roept de Vereniging Kleine Kernen Limburg en Spirato - vereniging van gemeenschapshuizen Limburg - de politieke partijen op om in de collegeprogramma's ruimte en vertrouwen te geven aan inwoners in dorpen en buurten om regie te nemen over de eigen leefomgeving. Wij bieden graag aan om daarin mee te denken.

Nederland is historisch gezien geen land van staatszorg of markt zorg maar heeft zijn traditie in maatschappelijk initiatief. We zijn onszelf daarin aan het herontdekken en zien dat bewoners verantwoordelijkheid durven nemen. Bewonersinitiatieven in het sociale domein staan als beweging voor nabijheid, betrokkenheid, vertrouwen en eigenaarschap/zeggenschap vanuit de gemeenschap. VKKL en Spirato redeneren vanuit de leefwereld: wat kunnen wij als bewoners zelf doen om de eigen omgeving geschikt te maken/houden om daar zo lang mogelijk en zo goed mogelijk te leven? Hoe zorgen we voor een inclusieve gemeenschap? Zelforganisatie met eigen regie staat centraal. De lokale gemeenschappen (dorp, buurt, wijk) zijn leidend.

Oproep

Wij, inwoners van dorpen en buurten in Limburg, roepen politieke partijen op om in het te sluiten Collegeprogramma ruimte te maken voor bewonersinitiatieven en belemmeringen voor deze initiatieven weg te nemen. We geven daarvoor de volgende speerpunten mee:

1) Benader bewonersinitiatieven met respect voor de waarden waarvoor ze staan en biedt ze ruimte voor ontwikkeling. Waardeer het kleine, alledaagse. Actieve bewoners/vrijwilligers die met hart en ziel werken aan een inclusief dorp of wijk, aan een prettige plek om te leven, ook voor ouderen, gehandicapten, bewoners met een migratieachtergrond.

- Erken dat actieve burgers door hun grote betrokkenheid en lokale worteling een essentiële rol hebben in de zorg & ondersteuning voor kwetsbare mensen. Stel je open voor nieuwe vormen van zelforganisatie. Klein zijn is daarbij vaak juist een kracht.
- Investeer in vrijwilligerswerk en vrijwilligersorganisaties vanwege het grote maatschappelijke belang. Dat betekent o.a. recht op vrijwilligerswerk voor werkzoekenden en asielzoekers, gratis VOG voor iedere vrijwilliger.
- Geef bewoners het vertrouwen en de regie in het leggen van verbindingen tussen bewoners(initiatieven) en andere wijkpartners. Een duurzame sociale basis is maatwerk en krijgt vorm door bewoners(initiatieven) in aansluiting op de lokale infrastructuur in buurten/wijken.
- Neem vragen van bewoners(initiatieven) serieus. Erken de transformatie naar meer eigen regie, ontwikkeling van initiatieven hierin en de doorgaande beweging (het is vallen en opstaan). Bewoners(initiatieven) en ervaringsdeskundigen sluiten beter aan bij de taal en het tempo van bewoners, roepen minder weerstand en drempels op dan 'formele instanties' van onder meer de gemeente.

2) Versterk de positie van bewonersinitiatieven bij de aanbesteding van (in traditionele termen) zorg- en welzijnsdiensten.

- Stimuleer en vergroot de bekendheid van het 'right to challenge' en het gebruik van bestaande experimenteerartikelen in de regels.
- Creëer experimenteerruimte, waarbij ruimte ingebouwd wordt voor opvolging van geslaagde experimenten en projecten in een meer permanente situatie.

- Neem bij aanbestedingen op dat samenwerking met bewonersinitiatieven noodzakelijk is c.q. wordt zodra die ontstaan en onderzoek aanbestedingen in coproductie van reeds bestaande bewonersinitiatieven en professionele organisaties. Werk aan horizontale verantwoording: krijgen de bewoners wat ze nodig hebben? Doen dienstverleners waarvoor ze zijn? Neem bijvoorbeeld in aanbestedingsrondes op dat bewonersinitiatieven een advies uit kunnen brengen over het bod van de partijen die meedingen.

3) Maak het eenvoudiger voor bewonersinitiatieven en pak knelpunten daadkrachtig aan. De praktijk wijst uit dat lang niet altijd de regels zelf een blokkade vormen, maar de wijze waarop de regel wordt geïnterpreteerd. Kom hiervan los en maak het eenvoudiger om dingen voor elkaar te krijgen. Ga uit van de mogelijkheden, niet van de beperkingen. Maatwerk als norm.

- Lever maatwerk, creëer regelruimte voor het oplossen van knelpunten van bewoners(initiatieven) die door systeemregels in de knel komen. Iedere wijk is anders, ieder initiatief is anders.
- Geef vertrouwen, denk niet alleen in risico's.
- Creëer speelruimte voor (samenwerkende) initiatieven, experimenten, ontwikkeling van (nieuwe) initiatieven voor dagbesteding, levensloopbestendig wonen etc. Biedt financiële en beleidsruimte voor projecten en activiteiten van (nieuwe) bewoners(initiatieven) en regie door bewoners(initiatief). Faciliteer een gemeentelijk aanspreek-, coördinatiepunt of netwerk om bewoners(initiatieven) op weg te helpen.
- Bestuurlijke vernieuwing (cultuurverandering) is nodig naar meer dienstbaarheid, stimuleren i.p.v. controleren, naar lokaal ondernemen met hart en ziel, andere taal/woorden/verhalen, horizontale dialoog, draagvlak voor maatwerk, leren door doen.

4) Geef inwoners steun waar dat wordt gevraagd, maar wees terughoudend waar dat niet wordt gevraagd.

- Investeer desgevraagd in wat bewonersinitiatieven nodig hebben: volg de concrete behoeftes en vragen van bewoners(initiatieven). Sluit aan bij (de door de buurt/wijk gedragen) agenda, prioriteiten, behoeftes, tempo en fase van actieve bewoners. Sluit aan bij niveau, reikwijdte en de aanpak van de bewonersinitiatieven.
- Maak steun, ook financiële, meer structureel als dat wenselijk is en gevraagd wordt. Vaak is de maatschappelijke impact van initiatieven groot, maar passen ze niet in de traditionele financiële kaders. Teveel wordt tegenwoordig gewerkt met projecten, die eindig zijn en dan stoppen door gebrek aan middelen na beëindiging van het succesvolle project.
- Meet de meerwaarde van initiatieven niet alleen af aan financiële parameters. Erken de waarde van maatschappelijk rendement.
- Wees terughoudend met het top-down aanbieden/uitrollen van projecten en programma's gericht op het versterken van bewonersinitiatief. Timmer de ondersteuning van de sociale basis niet dicht qua budget en activiteiten.